

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1853
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/185
Başvuran : C. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, babasının sağlık durumu nedeniyle ailesini 5 yıldır göremeyen başvuranın ailesinin ikamet ettiği şehirdeki herhangi bir ceza infaz kurumuna nakledilme talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesinde, başvuran özetle:

- a. 5 yıldan uzun bir süredir Elazığ 1 No.lu Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğunu,
- b. Diyarbakır'da yaşayan babasının vücut fonksiyon kaybı oranının yüzde 96 olduğunu, annesinin ise babasının bakımıyla meşgul olduğunu, bu nedenle ailesini uzun süredir göremediğini,
- c. Beş yılı aşkın süredir defalarca nakil talebinde bulunduğunu ancak taleplerinin kapasite doluluğu nedeniyle reddedildiğini iddia etmekte;
- ç. Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, Diyarbakır 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna veya Diyarbakır 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmesi için gereğinin yapılmasını talep etmektedir.
- d. Başvurunun ekinde sunulmuş olan Diyarbakır Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 17/1/2019 tarihli Engelli Sağlık Kurulu Raporunda başvuranın babası H. A.'nın ağır engelli olduğu, engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranının ise yüzde 96 olduğu kaydedilmektedir.

3. Başvuranın iddialarına ilişkin Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 26/12/2022 tarihli yazıdan:

- a. Başvuranın 4/7/2019-2/12/2022 tarihleri arasında nakil talebine ilişkin toplam 12 dilekçe sunduğu, dilekçelerde babasının sağlık durumu hakkında bilgi verdiği ve ailesinin bulunduğu şehir olan Diyarbakır'a nakledilmesini talep ettiği,
- b. Söz konusu dilekçelerin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne iletildiği, Genel Müdürlükçe başvuranın nakil talebinde bulunduğu ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması gerekçesiyle başvuranın nakil taleplerinin uygun görülmediği anlaşılmaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

4. Muhatap Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan 1/3/2023 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için istekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve uygun sınıfın bulunması ve kurumun tutukevi olmaması gerektiği,

b. Birçok ceza infaz kurumunda kapasitelerinin üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılması nedeniyle, nakil taleplerinin incelenmesinde; kurumun kapasitesi, güvenliği ve hangi suç türüne ait odaların bulunduğu, kişilerin can güvenliğine ilişkin olarak da, talepte bulunanın hasım olarak bildirdiği bir kişinin talep ettiği kurumda bulunup bulunmadığı gibi hususlar göz önünde bulundurulduğundan, her talebin uygun görülmediği,

c. Ülke genelinde ceza infaz kurumu mevcutlarının, hükümlü ve tutukluların hastalık, disiplin, güvenlik gibi nedenlerle gerçekleştirilen nakilleri, toplu nakiller ve mahkeme nedeniyle yapılan sevkler sonucu günaşırı değiştiği,

ç. Buldukları ceza infaz kurumundan başka ceza infaz kurumlarına nakil gitmek isteyen hükümlü ve tutukluların, gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri ve nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul ettiklerini belirtir şekilde yazmış oldukları dilekçelerini, ceza infaz kurumu idaresi aracılığı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne göndermeleri gerektiği,

d. Başvuranın son olarak 4/1/2023 tarihli nakil talep dilekçesinin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne ulaştığı, yapılan değerlendirme neticesinde nakil talep edilen kurumların kapasitelerinin dolu olması nedeniyle talebin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 27.01.2023 tarihli ve 184/... sayılı yazısıyla uygun görülmediği belirtilmektedir.

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı başvurana görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından söz konusu yazıya bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre;

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

7. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

10. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

11. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

12. Somut olayda başvuran babasının ağır engelli olması ve annesinin babasının bakımıyla meşgul olması nedeniyle ailesiyle uzun bir süredir görüşemediğini, pek çok defa ailesiyle ilgili özel durumunu beyan ederek Diyarbakır'da bulunan bir ceza infaz kurumuna nakledilme talebinde bulunmuş olsa da taleplerinin uygun görülmediğini ileri sürmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8'inci maddesi gereğince *"Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."*

13. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 20'nci maddesinde; *"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."* hükmü yer almaktadır.

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpusun yakınları ile bağlantıda kalmasının, özel ve aile hayatına saygı hakkının esaslı unsurlarından olduğunu ve cezaevi idaresinin de bu konuda gerekli yardımı sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır (AİHM, *Messina/İtalya*, B. No:25498/94, 28/9/2000). Başvuranların aileleri ve yakınlarının bulunduğu şehirlerden 800 ile 1500 km uzaklıkta tutulmalarının aileleriyle düzenli temas kurmalarını engellediği ve devletin mahpusun aile ve kişisel ilişkilerinin bozulmasını önlemekle yükümlü olduğu belirtilerek AİHS'in 8'inci maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. (*Avşar ve Tekin / Türkiye*, B. No: 9302/09 ve 49089/12, 17/9/2019). Cezaevlerindeki aşırı yoğunluğun nakil talebinin reddi için meşru bir gerekçe olabileceğini, ancak bu durumda dahi mahkûmun alternatif çözüm olarak daha yakın cezaevlerine naklinin değerlendirilmesi gerektiğini, yoksa kişinin daha yakın bir kuruma nakli önünde meşru bir engel yokken uzakta bulunan bir kurumda barındırılmasının orantılı olmayacağını ve AİHS'nin 8'inci maddesinin ihlali sonucunu doğurabileceğini belirtmiştir. (AİHM, *Vintman / Ukrayna*, B. No: 28403/05, KT: 23/10/2014). Bu kapsamda AİHM, mahpusların ailelerinden uzak kurumlarda tutulmalarını ve nakil taleplerine ilişkin süreçleri AİHS'in 8'inci

maddesi çerçevesinde incelemiştir. Açıklanan mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda başvuranın iddialarının işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı ve başvurunun özünün özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

16. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye